

САВЕЗ СРБА ИЗ РЕГИОНА SAVEZ SRBA IZ REGIONA

Београд, 01.09.2022. године
Број предмета: 85/2022.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
01 SEP 2022

Примљено:			
Орг. јед.	Број	Прилог	ВРЕДНОСТИ

КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ Наташа Станисављевић, комесарка

Предмет: Ријешити стамбено питање прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ у разумном временском року и на праведан начин

Поштована госпођо Станисављевић,

Обраћам Вам се као предсједник Савеза Срба из региона и народни посланик са захтјевом да Комесаријат за избјеглице у сарадњи са другим надлежним органима трајно ријешити стамбено питање око 12.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације Босне и Херцеговине, као кључно питање интеграције, у разумном временском року и на праведан начин.

У Републици Србији је 2012. године започела реализација Регионалног стамбеног програма. Држава је обећала да ће у року од 5 година, односно у периоду од 2012. до 2017. године, ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица који су у статусу подстанара или живе у незавршеним стамбеним објектима или трошним кућама. Према анкети Комесаријата за избјеглице и миграције из 2008. године евидентирано је 16.780 прогнаничких породица са подручја Хрватске и Босне и Херцеговине са неријешеним стамбеним питањем. Поред тога, процјењено је да је тада било још неколико хиљада прогнаничких породица у статусу подстанара које се нису формално евидентирале код општинских и градских повјереника.

Србија је на састанку, са представницима Европске уније и међународних организација, у Бечу јуна 2011. године затражила 302 милиона евра за рјешавање стамбених потреба прогнаничких породица. Остале три државе (БиХ, Хрватска и Црна Гора) су затражиле 282 милиона евра. Усаглашени регионални пројекат је укупно износио 584 милиона евра.

Донаторска конференција је одржана априла 2012. године у Сарајеву. Тада је прикупљено 300 милиона евра, од укупно предвиђених 584 милиона евра, за рјешавање стамбених потреба избјеглих и прогнаних лица у наведене четири државе. Договорено је да ће се наставити са прикупљањем донаторских средстава, а реализација Регионалног стамбеног програма је предвиђена током сљедећих пет година тј. до 2017. године. Највећи донатор је била Европска унија, уз велики број појединачних земаља донатора. Фондом Регионалног стамбеног програма управља Банка за развој Савјета Европе, док Комесаријат за избјеглице и миграције и Јединица за управљање пројектима (ЈУП) представљају водеће институције које, заједно са локалним самоуправама, спроводе програм у Србији.

Нажалост, Регионални стамбени програм се од 2012. године до данас реализовао недопустиво споро јер наше надлежне институције нису припремиле довољан број пројеката за Банку за развој Савјета Европе. Због тога је Србија од Банке за развој Савјета Европе, у претходних 10 година, добила свега 134 милиона евра донаторских средстава или око 45 посто од 302 милиона евра колико је затражила за рјешавање стамбеног питања прогнаничких породица. Подсјећам још једном да се Србија обавезала 2012. године да ће у наредних пет година тј. до 2017. године повући свих 302 милиона евра колико је предвиђено да се коначно ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Поред тога, Србија се обавезала да ће учествовати са 30 милиона евра сопствених средстава за уређивање грађевинског земљишта.

Бивши комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић је 11. новембра 2021. године, током гостовања на Радио телевизији Србије, изјавио да је до тада, кроз Регионални стамбени програм, стамбено ријешено свега 6.200 прогнаничких породица. Он је током наведеног гостовања, такође, рекао да ће до краја реализације Регионалног стамбеног програма тј. до јуна 2023. године бити ријешено свега 7.500 породица што је апсолутно неприхватљиво. Влада треба да испуни обећање из 2012. године и ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Према подацима Комесаријата за избјеглице и миграције има чак 5.912 прогнаничких породица које су конкурисале на неком од четири врсте јавних позива (станови, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће) и које су након објаве коначних листа остале испод црте. Процењује се да има још око 6.000 прогнаничких породица које досад нису конкурисале за рјешавање стамбеног питања.

Због горе наведеног разлога група прогнаних лица, који су подстанари, одлучила је крајем прошле године да оснује Одбор за рјешавање стамбеног питања прогнаних Срба из Хрватске и Федерације БиХ (у даљем тексту: Одбор) с циљем да подстакне Владу да настави Регионални стамбени програм. Одбор је покренуо акцију анкетања прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ које су подстанари или живе у недовршеним објектима или у трошним кућама. Попуњавање анкетног упитника електронским путем је трајало 45 дана тј. од 1. новембра до 15. децембра 2021. године. Анкетни упитник попунило је 8.411 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Наведена бројка јасно потврђује да је акција Одбора била веома успјешна.

Предсједница Владе Србије Ана Брнабић примила је 11. марта ове године чланове Одбора и мене. Премијерка Брнабић је исказала разумијевање за наведени проблем и јасно навела да Влада има обавезу да свим прогнаничким породицама обезбиједи кров над главом. Она је истакла да је неопходно утврдити прецизан број тих породица. Чланови Одбора су дали велики допринос у обавјештавању прогнаних лица, која су попунила анкетни упитник, да треба да оду код повјереника за избјеглице у својим општинама и градовима како би се евидентирали за рјешавање стамбеног питања.

Процењује се да је потребно око 7.000 станова, 3.000 пакета грађевинског материјала, 1.500 сеоских имања и 500 монтажних кућа да се ријешити стамбено питање око 12.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Само у Београду недостаје још барем 2.500 станова, а у Новом Саду најмање 500 станова.

Поштована госпођо Станисављевић,

Желим да Вас замолим да Комесаријат за избјеглице и миграције предузме низ конкретних мјера и активности с циљем да се коначно ријеша стамбено питање прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ у разумном временском року и на праведан начин.

- 1. Комесаријат за избјеглице и миграције и Влада да затраже од Банке за развој Савјета Европе да се реализација Регионалног стамбеног програма продужи до 31. децембра 2024. године**

Као што је познато Регионални стамбени програм завршава 30. јуна 2023. године. Потпуно је јасно да се до наведеног датума не може ријешити стамбено питање прогнаничких породица јер се Регионални стамбени програм реализовао јако споро.

- 2. Комесаријат за избјеглице и миграције да припреми Програм рјешавања стамбеног питања који би, како је договорено са премијерком Брнабић и њеним кабинетом, усвојила нова Влада након што буде изабрана у Скупштини**

На другом радном састанку у Влади који је одржан 8. јуна тадашњи комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић је упознао присутне са радном верзијом Програма рјешавања стамбеног питања. Нова Влада треба да усвоји наведени Програм, као и да усвоји Закључак којим ће обавезати надлежне државне органе да раде на реализацији истог.

- 3. Комесаријат за избјеглице и миграције да максимално помогне да се у буџету за 2023. годину обезбиједи финансијска средства за стамбено рјешавање прогнаничких породица које су остале испод црте**

Према подацима Комесаријата за избјеглице и миграције има 5.912 прогнаничких породица које су конкурисале на неком од четири врсте јавних позива (станови, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће) и које су након објаве коначних листа остале испод црте. Наведне породице више не треба поново да конкуришу на јавним позивима.

- 4. Комесаријат за избјеглице и миграције да распише четири јавна позива на нивоу Србије за све прогнаничке породице које досад нису конкурисале за рјешавање стамбеног питања**

У питању су јавни позиви за станове, сеоска имања, грађевински материјал и монтажне куће. Поред тога, јавне позиве треба да прати медијска кампања на РТС-у и телевизијама са националном фреквенцијом (Хепи, Пинк, Прва, Б92) с циљем да све прогнаничке породице које то досад нису учиниле се пријаве за рјешавање стамбеног питања.

- 5. Омогућити свим прогнаним лицима са подручја Хрватске и Федерације БиХ који нису имали избјеглички статус да конкуришу на јавним позивима за рјешавање стамбеног питања**

У Србији има преко хиљаду прогнаних Срба из Хрватске и БиХ који се нису пријавили на попису избјеглица 1996. године и немају или нису имали избјеглички или прогнанички статус. Тим лицима Комесаријат за избјеглице и миграције не дозвољава да конкуришу за рјешавање стамбеног питања. У питању је велика неправда јер се ради о прогнаним Србима који су протјерани из својих станова и кућа као и остали Срби са подручја Хрватске и Федерације БиХ.

Наведене породице током 90-их година прошлог вијека нису из различитих разлога стекле статус избјеглог или прогнаног лица. Дио њих је протјеран током 1991. године када није постојао Комесаријат за избјеглице и они су одмах узели српско држављанство и добили личну карту или су се пријављивали у Матици исељеника на чијем је челу тада био књижевник Бранислав Црнчевић. Комесаријат за избјеглице и миграције у претходном периоду није признавао прогнаним Србима чак ни потврде Матице исељеника.

Други дио је, нажалост, имао у рату велике породичне трагедије, губитак чланова уже породице, и у том болу и несрећи нису размишљали да се пријаве као избјеглице. Трећи дио су они који су дошли у периоду од 1992–1995. године и нису знали да је потребно да се пријаве Комесаријату за избјеглице и миграције и да добију избјеглички картон. Четврти дио није се пријавио за статус избјеглог или прогнаног лица из страха за властиту безбједност.

6. Комесаријат за избјеглице и миграције у сарадњи са ЈУП-ом и локалним самоуправама да максимално убрза реализацију пројеката изградње станова и додјеле сеоских имања, грађевинског материјала и монтажних кућа

Тражим да се хитно пронађу рјешења везано за изградњу станова и додјелу грађевинског материјала, сеоских имања и монтажних кућа. Наводим само неке од бројних примјера драстичног кршења рокова и преузетих обавеза што је изазвало и изазива велико огорчење и незадовољство прогнаничких породица.

Један од пројеката се реализује на територији Града Београда. На основу јавних позива из 2018. и 2019. године предвиђено је да се саграде 383 стана, од тога 250 станова у насељу Овча и 133 стана на Новом Београду. Изградња 250 станова у Овчи је почела у другој половини прошле године и завршетак радова се очекује у кратком временском року.

Нажалост, од в.д. директора Јединице за управљање пројектима (ЈУП) Душана Ковачевића добио сам 9.8. 2022. године, изненађујући и шокантан одговор. У њему стоји да је Уговор о изградњи 133 стана за прогнаничке породице у насељу др Ивана Рибара на Новом Београду раскинут на захтјев извођача радова тј. фирме Грандинг и поред чињенице да је Влада обезбиједила додатних 1.6 милиона евра.

У Шапцу је коначна листа за станове за 25 прогнаничких породица објављена 14.8.2015. године а рок за завршетак изградње био је 5.11.2018. године. Међутим, зграда још увијек није завршена и станари већ шесту годину од објаве листе чекају на усељење. У Шиду је коначна листа објављена 28.8.2015. године а 10 породица још увијек не зна, након више од седам година, када ће радови бити завршени и када ће добити кључеве станова.

Прогнаничке породице конкурисале су на Јавним позивима у Сремској Митровици за грађевински материјал 2019. и 2020. године. На основу наведена два Јавна позива за Град Сремска Митровица укупно 44 прогнаничке породице чекају више од годину дана да им се испоруче пакети грађевинског материјала. Слична или тежа ситуација у вези са пробијањем рокова за испоруку грађевинског материјала јесте и у другим локалним самоуправама.

Постоје и други бројни примјери веома споре изградње станова и додјеле грађевинског материјала, сеоских имања и монтажних кућа прогнаничким породицама Такође, постоје чести примјери некавалитетне изградње станова или додјеле станова који су за 8-10 м² мањи у односу да прописане стандарде у закону о избјеглицима. (нпр. зграда од 152 стана у новосадском насељу Футог гдје је 50-так породица добило мање станове).

7. Максимално убрзати рјешавање поднијетих захтјева и доношење коначних листа након завршених конкурса за све видове рјешавања стамбених питања

Потребно је да надлежне комисије за станове, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће далеко брже и ефикасније рјешавају поднијете захтјеве прогнаничких породица и да у што краћем временском року објаве коначне листе.

8. Комесаријат за избјеглице и миграције да укине дискриминаторски услов да прогнаничке породице морају имати рјешење о озакоњењу стамбених објеката да би добили грађевински материјал за завршетак или адаптацију већ да услов буде поднијет захтјев за легализацију како је било до 2018. године

До 2018. године један од услова да прогнаничке породице добију грађевински материјал био је поднијет захтјев за легализацију. У Србији има стотине хиљада кућа које нису легализоване јер процес легализације иде јако споро. Многи прогнани Срби су предали захтјеве за легализацију прије 5, 10, 15 и више година. Они нису криви што надлежни државни органи још увијек нису ријешили њихове захтјеве за легализацију. Због тога је неприхватљиво да надлежна државна институција Комесаријат за избјеглице и миграције дискриминише хиљаде прогнаничких породица које су остале ускраћене за помоћ у грађевинском материјалу да заврше или адаптирају своје куће.

9. Омогућити прогнаничким породицама да прикључе своје стамбене објекте на електричну мрежу иако није завршен поступак легализације

Прогнани Срби и многи други грађани су веома огорчени и незадовољни јер живе у својим кућама више година без струје и не могу да задовоље елементарне потребе у 21. вијеку или не могу да заврше изградњу својих стамбених објеката. Подсјећам да од 6. новембра 2018. године, када су ступиле на снагу измјене и допуне Закона о озакоњењу, не постоји више могућност привременог прикључења стамбених објеката на електричну, канализациону, водоводну и гасну мрежу док не буде окончан поступак озакоњења или легализације.

Нажалост, поступак легализације је изузетно спор због спорог рада администрације, неријешених имовинско-правних односа и других разлога. Без папира о озакоњењу грађани не могу добити ни прикључак за струју, гријање и гас. Поред тога, не могу добити материјал за завршетак куће, нити субвенције за енергетску ефикасност.

10. Комесаријат за избјеглице и миграције да омогући свим прогнаничким породицама помоћ у грађевинском материјалу у износу од 600.000 динара за завршетак радова на стамбеним објектима

Комесаријат за избјеглице и миграције одбија захтјеве за грађевински материјал породицама које су у ранијем периоду већ оствариле ту врсту помоћи у износу већем од 180.000 динара. Један дио прогнаничких породица је у ранијем периоду добио помоћ у висини од 200.000 до 300.000 динара. Са наведеним средствима још увијек нису завршили своје куће, али Комесаријат за избјеглице и миграције не дозвољава да поново конкуришу. Има велики број прогнаничких породица које нису успјеле да заврше изградњу својих кућа јер су добиле малу количину материјала. Дакле, потребно је омогућити да наведене прогнаничке породице могу конкурисати на новим јавним позивима.

11. Омогућити ратним војним инвалидима и породицама палих бораца који су станове добили кроз Пројекат „Социјално становање за ратне војне инвалиде и породице палих бораца“ да станове добију бесплатно у власништво

Пројекат је спровело Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у сарадњи са јединицама локалне самоуправе у којима је пројекат реализован. Средства за реализацију овог пројекта донирала је Влада Јапана за 11 општина и Национални инвестициони план у још 6 општина. Укупно је изграђено 318 станова у 17 општина (Кикинда, Нови Сад, Инђија, Панчево, Београд, Смедерево, Лозница, Крагујевац, Крушевац, Ниш, Лесковац, Сомбор, Кула, Сремска Митровица, Аранђеловац, Чачак и Ваљево). Ради се о породицама које ни након 20 и више година нису успјеле да постану власници станова у којима живе због високе откупне цијене или због имовинско-правних проблема. У питању је дугогодишња и недопустива дискриминација посебно угрожених категорија грађана који су изгубили чланове својих породица или остали трајни инвалиди током ратова који су вођени на простору бивше Југославије у периоду од 1991–1999. године.

12. Убрзати рјешавање имовинско-правних питања која спречавају прогнаничке породице да откупе станове у складу са Законом о избјеглицама

У барем 12 локалних самоуправа није могуће кренути у процес откупа станова јер је потребно ријешити имовинско-правне проблеме (Београд, Пожаревац, Деспотовац, Лесковац, Земун, Инђија, Стара Пазова, Крагујевац, Рача, Рековац, Мајданпек, Неготин). Примјер насеља Сава у Обреновцу, гдје 78 избјегличких породица ни након 24 године не могу да откупе станове у којима живе. Захтјеве за откуп поднијели су 2013. године и од тада нису могли добити никакву информацију, све до 8. априла 2019. године када се Комесаријат огласио и упутио им допис у коме их је обавијестио да због несређених имовинско-правних односа није могуће реализовати купопродају и да треба поново да поднесу захтјев за закуп. Што се тиче насеља Сава ствари су помјерене са мртве тачке. Случај се налази пред Привредним судом у Београду. Након донијетог рјешења креће поступак легализације.

13. Омогућити прогнаничким породицама које су добиле станове кроз пројекат „Социјално становање у заштићеним условима“ да стекну право откупа тих станова по истим условима који важе и за остале прогнанике.

Имамо низ локалних самоуправа у којима су изграђени станови кроз наведени пројекат: Београд, Ниш, Сремска Митровица, Жабари, Мало Црниће, Шабац, Лозница, Сомбор, Темерин, Топола, Краљево, Ириг и др.

Комесаријат за избјеглице и миграције да помогне да Влада донесе Закључак или Уредбу којим би прогнаничке породице добиле право откупа станова по условима Закона о избјеглицама који важи за остале прогнаничке породице.

14. Омогућити корисницима тзв. СИРП програма у седам локалних самоуправа и корисницима станова ДИПОС-а у Београду право откупа својих станова

Постоји 530 прогнаничких и других породица, корисника тзв. СИРП програма, који живе у седам локалних самоуправа (Крагујевац, Стара Пазова, Панчево, Чачак, Ваљево, Краљево и Ниш), а чији су станови изграђени средствима Владе Италије, који немају право већ 14 година да откупе своје станове. Наведене породице морају коначно да добију право откупа по одредбама Закона о избјеглицама и да се у откупну цијену урачуна плаћена кирија.

Такође, око 50 прогнаничких породица које станују у зградама ДИПОС-а у Београду исто морају да добију право откупа по одредбама Закона о избјеглицама. Обје категорије прогнаничких породица требају коначно постати власници станова. На тај начин ће се исправити велика неправда која је чињена према њима у претходном периоду.

15. Максимално убрзати склапање купопродајних уговора након истека Уговора о закупу станова од шест мјесеци, колико је предвиђено Законом о избјеглицама

У случају да се купопродајни уговори не потпишу одмах након истека закупа у трајању од шест мјесеци плаћена закупнина од седмог мјесеца треба да се рачуна у откупну цијену.

16. Повећати средства за економско оснаживање протјераних Срба

Потребно је да Комесаријат за избјеглице и миграције обезбиједи додатна средства за економско оснаживање прогнаних лица.

17. Омогућити право на додјелу једнократне новчане помоћи, бесплатних дрва за зиму, лијекова, хуманитарних пакета хране и хигијене свим угроженим категоријама прогнаних Срба, без обзира на то да ли тренутно имају важећи избјеглички статус или не

Значајан број прогнаних лица налази се у тешкој социјално-економској ситуацији без обзира да ли имају избјеглички статус или не. У претходном периоду право на додјелу новчане и хуманитарне помоћи имали су само прогнана лица која имају важећи избјеглички статус.

Желим да Вас замолим да примите нашу делегацију на састанак везано за рјешавање горе наведених бројних питања и проблема.

С поштовањем,

Предсједник Савеза Срба из региона
и народни посланик
Миодраг Линта

М. Линта

